
Výsledky výzkumu: Násilí na ženách v souvislosti s covid-19

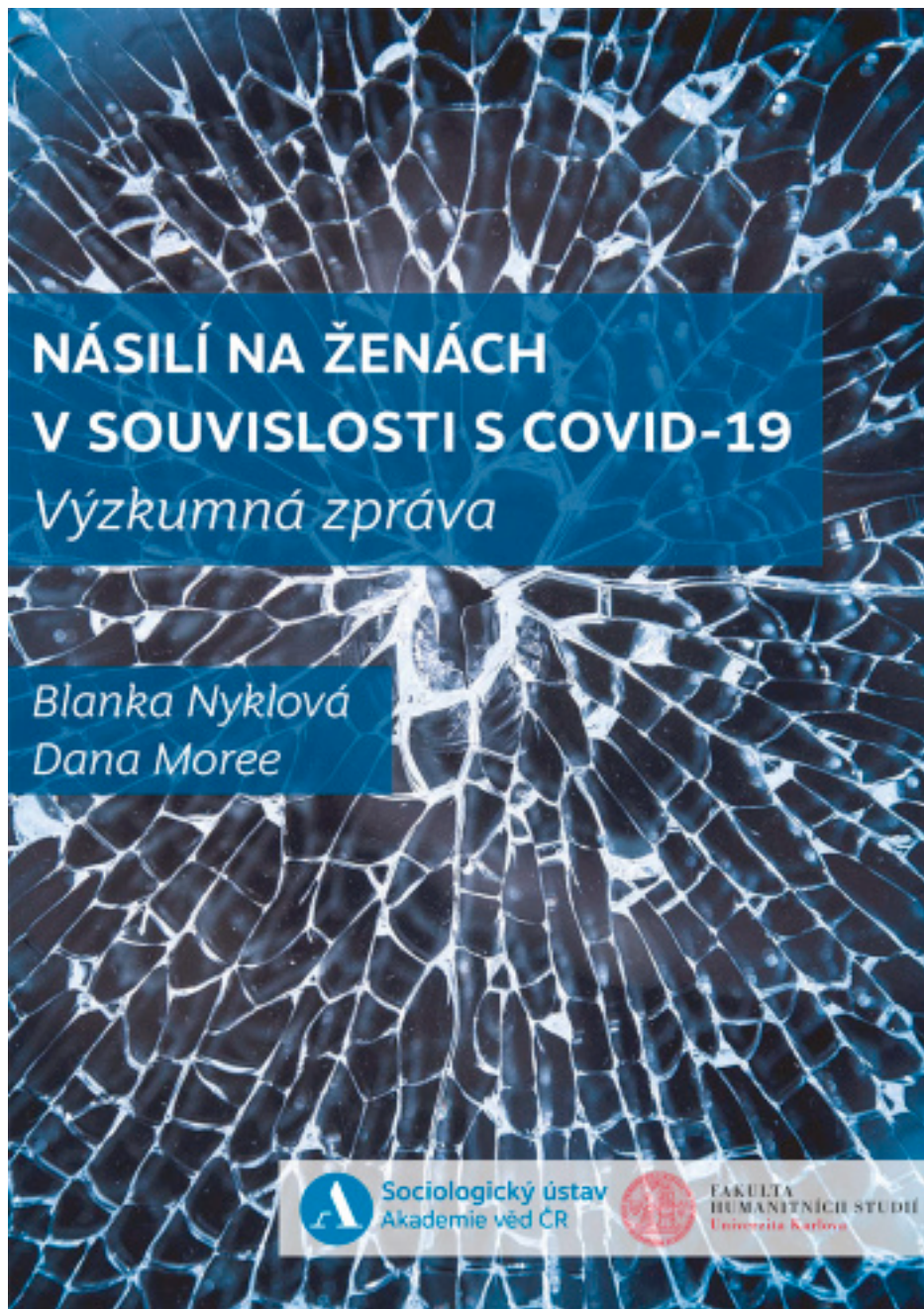
Pandemie zviditelňuje rozpory uvnitř systému pomoci

Tisková zpráva, Praha, 15. února 2021

Pomoc obětem domácího násilí je nekonzistentní, a to i během pandemie covid-19. Instituce, které tuto pomoc zajišťují – tedy Policie ČR, OSPOD a intervenční centra – zachytí jen určitý typ případů, které ale představují jen zlomek činů páchaných na ženách během pandemie. To mimo jiné zjistil unikátní výzkum, který se věnoval násilí na ženách po dobu pandemie.

Výzkum začal na jaře 2020. Výzkumnice [Dana Moree](#) z [Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy](#) a [Blanka Nyklová](#) ze [Sociologického ústavu AV ČR](#) zachycují prostřednictvím výzkumu vývoj na poli domácího násilí a násilí na ženách za pandemické situace v ČR. Autorky mapují situaci z pohledu různých aktérů.

[KOMPLETNÍ VÝZKUMNÁ ZPRÁVA KE STAŽENÍ](#)

[Data od všech, kteří pomáhají](#)
[Různé statistiky, odlišné pohledy](#)
[Zjištění výzkumu v bodech](#)
[Jak to změnit k lepšímu?](#)
[Doporučení pro složky státní správy](#)
[Doporučení pro ohrožené osoby](#)
[O studijním programu](#)
[Kontakty](#)

Data od všech, kteří pomáhají

První fáze výzkumu se zaměřila na 71 případů řešených za prvního nouzového stavu prostřednictvím organizací Acorus, proFem a ROSA. Data doplnily rozhovory se sociálními pracovníci a terapeutkami těchto a dalších pomáhajících organizací. Výsledky analýzy dat vedly ke spuštění druhé a třetí fáze výzkumu, jež sestávaly z více než třiceti rozhovorů se zástupci a zástupkyněmi [Policie České republiky \(PČR\)](#), [Odborů sociálně právní ochrany dětí \(OSPOD\)](#) a intervenčních center (IC), a dále s advokáty, advokátkami a soudci a soudkyněmi z několika krajů ČR.

Různé statistiky, odlišné pohledy

Výzkum mimo jiné ozřejmuje některé důvody rozporů mezi statistikami prezentovanými Policií ČR a např. intervenčními centry, a statistikami pomáhajících organizací. Zatímco statistiky policie a intervenčních center vykazují spíše pokles případů domácího násilí, nízkoprahové organizace vykazují nárůst poptávky po službách až o 40 %. To odpovídá i zahraničním zkušenostem.

Zjištění výzkumu v bodech

- Stejně případy jsou na různých místech a různými složkami pomoci vyhodnocovány radikálně odlišně. Nejčastější věta charakterizující fungování systému v rámci výzkumu zněla „je to člověk od člověka“. Lidé, kteří sami v systému pracují, jej tak hodnotí jako něco, co funguje nesystematicky.
- Nekonzistence je způsobena rozdílnou citlivostí na to, co je a co není násilí jak v různých organizacích, tak i u jednotlivců napříč organizacemi. Tomu nahrává nejednotnost definice domácího násilí v ČR. Některé instituce považují za domácí násilí, respektive za domácí násilí, na něž může systém reagovat, jen takové činy, které odpovídají úzké kriminologické definici znaků pro vykazání. Většina dotázaných se však hlásí spíše k širšímu pojetí. Ti ale často nemají účinné možnosti, jak násilí zastavit.
- Stávající nastavení odpovídá spíše potřebám jednotlivých institucí, než samotných ohrožených osob. Oběť je v rámci cesty systémem opakovaně re-traumatizována či jí re-traumatizace hrozí. To je způsobeno často necitlivým přístupem, který nezohledňuje působení traumatu. Na ohroženou osobu se klade řada požadavků včetně schopnosti zorientovat se v nepřehledném systému.
- V systému je patrná řada tabu, která komplikují otevřený způsob hledání řešení napříč systémem – problematika je praxe opatrovnických soudů, které násilí dostatečně nezohledňují, postavení dětí v rámci systému a postavení jak ohrožených osob, tak pracovníků a pracovníků jednotlivých institucí.
- Tabu představuje i skutečnost, že se pracovníci a pracovníci výrazně častěji či výlučně setkávají se ženami coby oběťmi, zároveň tuto skutečnost relativizují s poukazem na to, že domácí násilí postihuje i muže. Specifické potřeby žen tak nejsou vždy vnímány jako podstatné. Zejména zjevné je to u sexuálního násilí, jež je ale podle dotázaných častou formou domácího násilí.

Jak to změnit k lepšímu?

Navzdory alarmujícím zjištěním, výzkum ukazuje řadu možností i relativně jednoduchých změn. Analýza sebraných dat ukázala především na tyto pozitivní praktiky:

- Dlouhodobé doprovázení ohrožených osob a jejich pro-aktivní kontaktování tam, kde je situace ještě pod kontrolou, ale vykazuje závažné znaky násilného chování;
- Mezioborová spolupráce napříč organizacemi pilířů pomoci i nízkoprahovými pomáhajícími organizacemi;
- Všem srozumitelné rozdělení kompetencí mezi jednotlivými organizacemi a nastavování situace na potřeby obětí, nikoli systému.

Doporučení pro složky státní správy

Výzkum také přináší sadu doporučení, která jsou určena pro jednotlivé složky státní správy, a jež lze rozdělit do několika skupin:

- úprava definice domácího násilí, respektive její rozšíření,
- metodiky pro PČR a OSPOD na odhalování především psychického a sexuálního násilí vycházející z premisy nulové tolerance k násilí,
- školení na úrovni primárního i celoživotního vzdělávání pro všechny složky organizací z tzv. pilířů pomoci,
- úprava postavení ohrožené osoby a dětí v rámci systému pomoci a jejich zvýšená ochrana,
- vyřešení praktických aspektů situace ohrožené osoby: zajištění dostatečného množství krizových lůžek, sociálních bytů, azylových domů a úprava čerpání dávek rychlé pomoci i sociálních služeb,
- vytvoření jednoduchého průvodce systémem pomoci pro ohrožené osoby, který by výrazně zvýšil orientaci na cestě mezi jednotlivými institucemi.

Doporučení pro ohrožené osoby

- Domácí násilí je závažný problém a je potřeba hledat v takové situaci pomoc.
- Systém je v tuto chvíli nastaven složitě, účinnější cesta k pomoci vede přes pomáhající organizace, které mohou v základní orientaci v systému jako celku pomoci.
- V systému je celá řada osob, které se ze všech sil snaží ohroženým osobám pomoci, takový postoj ale není automatický.

O studijním programu

Na výzkumu se podílel studijní program – *Studia občanské společnosti FHS UK*. Cílem programu je připravit odborníky na problematiku občanské společnosti a neziskového sektoru v ČR i v zahraničí. Studijní program je jediný nejen na

UK, ale i v ČR. Program je oborově zaměřen zejména na sociologii, ale vychází také z poznatků politologie, ekonomie, filosofie a antropologie. Ve studiu je kladen důraz na relevantní přístupy v teoriích občanské společnosti, v organizační teorii, mikrosociologii a v sociální politice, na metodologii sociologického výzkumu a na znalosti aktuální situace a praktických problémů v této oblasti.

Webové stránky studijního programu Studia občanské společnosti FHS UK: <https://ksos.fhs.cuni.cz/KOS-1.html>

Kontakty

- Dana Moree, Studia občanské společnosti FHS UK, dana.moree@fhs.cuni.cz
- Blanka Nyklová, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., blanka.nyklova@soc.cas.cz
- Filip Poštulka, mediální zástupce FHS UK, M: +420 724 104 295, filip.postulka@fhs.cuni.cz

Text této tiskové zprávy, k němuž vykonává autorská práva Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, je dostupný pod licenčními podmínkami Creative Commons Uvádějte autora 3.0 Česko. Užití textu na základě zákona tím není nijak omezeno, zúženo či limitováno.